

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **A. S.**, zastoupena Mgr. Janem Švarcem, advokátem se sídlem Vodičkova 695/24, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2021, č. j. 2 Ad 1/2020 - 19,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 11. 2019, č. j. MPSV-2019/218059-911, zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky pro hl. m. Prahu (dále též „správní orgán I. stupně“) ze dne 16. 8. 2019, sp. zn. 44507-18-AB, č. j. 1296252/19/AB, jímž správní orgán I. stupně rozhodl dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o státní sociální podpoře“), o odejmutí dávky státní sociální podpory přídavek na dítě (dále též „dávka“) žalobkyni, a to ode dne 1. 12. 2018.

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze (dále též „krajský soud“), který ji zamítl shora označeným rozsudkem. Neshledal v postupu správních orgánů vady či nezákonnosti vedoucí k nutnosti zrušení jejich rozhodnutí. Připustil, že procesní postup nebyl zcela bezvadný, nevedl však ke zkrácení práv žalobkyně. V projednávaném případě došlo k situaci, kdy totožná dávka (přídavek na dítě) byla žalobkyni v totožném období přiznána dvakrát (na základě jejích dvou rozdílných žádostí). V případě později podané žádosti měl správní orgán řízení zastavit (a nikoliv žádosti vyhovět), takto však nepostupoval. Správní orgán proto pochybil, pokud řízení o pozdější žádosti nezastavil. S ohledem na zákonnou možnost přiznat

dávku pouze jednou, však situaci vyřešil později, a to tak, že jednu z dávek odejmul rozhodnutím ze dne 16. 8. 2019, které aproboval žalovaný napadeným rozhodnutím. Zvoleným postupem správní orgán předešel souběhu totožných dávek přiznaných žalobkyni pro stejné období, dosáhl tedy stavu, který je předpokládán právními předpisy – dávka je žalobkyni přiznána a vyplácena právě jen jednou. Žalobkyni odejmutím dávky (v řízení vedeném pod sp. zn. 44507-18-AB - řízení o první žádosti) nevznikla újma na jejích právech, neboť dávka s nárokem od prosince 2018 jí nadále zůstala přiznána v jiném řízení (řízení vedené pod sp. zn. 33553-19-AB - řízení o druhé žádosti), a tato je jí rovněž vyplácena. Nelze proto dovozovat ani nepřipustný zásah do její právní sféry. Krajský soud nepřisvědčil žalobkyni ani v tom, že nelze seznat, ve které věci bylo napadené rozhodnutí vydáno. Jednoznačně se jedná o odejmutí dávky přiznané v řízení vedeném pod sp. zn. 44507-18-AB. To vyplývá nejen z prvostupňového rozhodnutí, ale zejména z odvolacího rozhodnutí. Na rozhodnutí správních orgánů obou stupňů je v rámci soudního přezkumu přitom pohlíženo jako na jeden celek; případné vady prvostupňového rozhodnutí může napravit odvolací orgán. Krajský soud neshledal důvodné ani další námitky a žalobu proto zamítl. Plné znění rozsudku krajského soudu je přístupné na www.nssoud.cz a soud na něj pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Podle stěžovatelky správní orgány a návazně i krajský soud provedly nesprávné právní posouzení věci. Žalovaný se mylně domnívá, že pokud přizná dávku v jednom řízení pod určitou spisovou značkou, musí ji odejmout, jestliže byla zároveň (duplicitně) přiznána pro stejné období v jiném řízení s jinou spisovou značkou. Takto však postupovat nelze. Stěžovatelka je proto názoru, že krajský soud měl rozhodnutí žalovaného zrušit (a nikoliv žalobu zamítnout). Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[4] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[5] Nejvyšší správní soud se již opakovaně zabýval přiznáváním a odebíráním dávek státní sociální podpory vč. přídatku na dítě. Daná věc je však částečně skutkově specifická, a proto soud z procesní opatrnosti neodmítl kasační stížnost pro nepřijatelnost, ale zabýval se kasačními námitkami věcně (*a contrario* srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, ze dne 5. 8. 2021, č. j. 10 Azs 196/2021 - 30, ze dne 14. 7. 2021, č. j. 10 Azs 184/2021 - 36, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021 - 30, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021 - 31, ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 Azs 225/2021 - 34).

[6] Stěžovatelka opírá kasační stížnost o důvod vymezený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle uvedeného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení*.

[7] Jak vyplývá z judikatury, stížnostní důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je dán, pokud soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis (normu), než který na věc dopadá, nebo pokud byl soudem sice aplikován správný právní

pokračování

předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2011, č. j. 6 Ads 126/2011 - 124).

[8] Nejvyšší správní soud neshledal na podkladě stížní argumentace naplnění uvedeného stížního důvodu. Plně se ztotožnil s právním posouzením provedeným krajským soudem.

[9] Podle § 17 zákona o státní sociální podpoře má nárok na *přídavek* na dítě nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a stanoveného koeficientu. V § 18 zákona o státní sociální podpoře je pak stanovena maximální výše *přídavku* na dítě, přičemž § 19 téhož zákona obsahuje pravidla pro výplatu *přídavku* na dítě.

[10] Podle § 49 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře nárok na dávku vzniká dnem splnění všech podmínek stanovených tímto zákonem. Podle § 51 odst. 7 zákona o státní sociální podpoře splňuje-li oprávněná osoba podmínky nároku na dávky jen po část kalendářního měsíce, náleží tyto dávky ve výši, v jaké náleží za kalendářní měsíc. Podle § 53 odst. 2 téhož zákona dávka neprávem a) přiznaná, b) vyplácená, nebo c) vyplácená ve vyšší částce, než v jaké náleží, se *odejme* nebo se její výplata zastaví nebo sníží, a to dnem následujícím po dni, jímž uplynulo období, za které již byla vyplacena.

[11] Podle § 67 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře se řízení o změně výše již přiznané dávky nebo o jejím odnětí nebo o zastavení její výplaty zahajuje na návrh oprávněné osoby nebo z moci úřední krajskou pobočkou Úřadu práce. Řízení se nevede v případě změny výše dávky, jejího odnětí nebo zastavení výplaty dávky podle § 61 a v případě výplaty rozdílu mezi výší rodičovského příspěvku a dávek nemocenského pojištění podle § 30b odst. 3; o těchto skutečnostech se vydává oznámení. Řízení o změně výše dávky a řízení o zastavení její výplaty se nevede v případě vyplacení zbývajících částky rodičovského příspěvku podle § 30 odst. 6; o této skutečnosti se vydává oznámení.

[12] Z předložených spisů Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 9. 5. 2018 stěžovatelka požádala o přiznání přídavku na dítě. Tato žádost byla vedena pod sp. zn. 44507-18-AB. V uvedeném řízení jí byla dávka přiznána oznámením ze dne 17. 8. 2018, č. j. 1306927/18/AB. Rozhodnutím ze dne 17. 10. 2018 byla dávka stěžovatelce od 1. 7. 2018 odejmuta. Toto rozhodnutí bylo k odvolání stěžovatelky zrušeno rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 1. 2019 a věc byla vrácena správnímu orgánu I. stupně k novému projednání. Rozhodnutím ze dne 15. 3. 2019 bylo znovu rozhodnuto o odejmutí dávky od 1. 7. 2018. Toto rozhodnutí bylo k odvolání stěžovatelky opětovně zrušeno rozhodnutím žalovaného ze dne 25. 6. 2019, a věc byla vrácena správnímu orgánu I. stupně k novému projednání. Správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 16. 7. 2019, č. j. 1378523/19/AB, vyslovil, že nárok na dávku státní sociální podpory přídavek na dítě od 1. 7. 2018 trvá. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka odvolání, které žalovaný zamítl rozhodnutím ze dne 1. 11. 2019 a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. V odůvodnění žalovaný dovodil, že rozhodnutí o trvání nároku na dávku bylo vydáno v souladu se zákonem o státní sociální podpoře, neboť z předchozího průběhu řízení vyplývá, že stěžovatelka měla na dávku nárok od 9. 2. 2018 a dávka jí byla vyplácena do 30. 6. 2018. Protože nebyl shledán zákonný důvod pro odejmutí dávky, nárok na dávku pokračoval a v tomto smyslu vydal správní orgán I. stupně své rozhodnutí o trvání nároku na dávku od 1. 7. 2018.

[13] Dne 31. 3. 2019 (tedy před skončením výše označeného řízení) podala stěžovatelka novou žádost o přiznání přídavku na dítě (s nárokem ode dne 31. 12. 2018). Tato žádost byla vedena pod sp. zn. 33553-19 AB. Dávka byla stěžovatelce přiznána oznámením ze dne 19. 7. 2019, č. j. 1137474/19/AB.

[14] Rozhodnutím ze dne 16. 8. 2019, č. j. 1296252/19/AB, správní orgán I. stupně rozhodl o odejmutí dávky (řešené pod sp. zn. 44507-18-AB) ode dne 1. 12. 2018. V odůvodnění mj. uvedl, že stěžovatelka podala dne 31. 3. 2019 žádost o dávku státní sociální podpory přídavek na dítě s datem přiznání od 31. 12. 2018, v době podání žádosti však měla běžící dávku státní sociální podpory přídavek na dítě, která byla řešena u odvolacího správního orgánu. Ten následně vrátil tuto dávku k novému posouzení a dávka byla stěžovatelce zpětně vyplacena za měsíce červenec 2018 až listopad 2018. S ohledem na to, že dávka řešená pod sp. zn. 44507-18-AB hlásila s žádostí ze dne 31. 3. 2019 duplicitu, byla dávka sp. zn. 44507-18-AB k 30. 11. 2019 ukončena (aby mohla být schválena žádost dávku ze dne 31. 3. 2019 s platností od 31. 12. 2018). Aby nedošlo od prosince 2018 k souběhu výplaty dávky na základě dvou rozhodnutí (ze dne 16. 7. 2019, č. j. 1378523/19/AB, sp. zn. 44507-18-AB, a ze dne 19. 7. 2019, č. j. 1137474/19/AB sp. zn. 33553-19-AB, rozhodl správní orgán I. stupně o odejmutí dávky řešené pod sp. zn. 44507-18-AB ode dne 1. 12. 2018.

[15] Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka odvolání, které žalovaný zamítl žalobou napadeným rozhodnutím. V odůvodnění uvedl, že správní orgán I. stupně měl řízení o žádosti vedené pod sp. zn. 33553-19-AB (řízení o druhé žádosti) zastavit podle § 66 správního řádu, neboť řízení ve stejné věci již bylo zahájeno podáním žádosti sp. zn. 44507-18-AB. S ohledem na to, že na základě rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 16. 7. 2019 bylo rozhodnuto o pokračování nároku na přídavek na dítě od 1. 7. 2018 a tato dávka byla stěžovatelce vyplacena (za měsíce červenec 2018 až listopad 2018), a zároveň dne 19. 7. 2019 byl v řízení sp. zn. 33553-19-AB, přídavek na dítě přiznán a vyplacen za měsíce prosinec 2018 až březen 2019, tedy za situace, že správní orgán I. stupně zvolil postup vyhovění nové žádosti o dávku s nárokem od 31. 12. 2018 vedenou pod sp. zn. 33553-19-AB a dávku od prosince 2018 stěžovatelce vyplácel, nelze dle žalovaného postupovat jinak, než dávku přiznanou s nárokem od 1. 7. 2018 vedenou pod sp. zn. 44507-18-AB odejmout. Přídavek na dítě náleží jen jednou a nelze vést dvojí řízení v téže věci. Správní orgán I. stupně proto nepochybil, pokud přídavek na dítě rozhodnutím ze dne 16. 8. 2019 stěžovatelce odejmul.

[16] Na základě uvedené spisové rekapitulace lze souhlasit s tím, že přídavek na dítě byl stěžovatelce v totožném období přiznán dvakrát (na základě dvou různých žádostí). S ohledem na to, že zákon umožňuje přiznat dávku pouze jednou, vyřešil správní orgán uvedenou situaci (s přihlédnutím k tomu, že v rámci řízení vedeného pod sp. zn. 33553-19-AB byla dávka za období od prosince 2018 již vyplacena) tak, že stěžovatelce dávku přiznanou v řízení vedeném pod sp. zn. 44507-18-AB od prosince 2018 odejmul. Tímto (procesně nesprávným postupem) docílil správní orgán I. stupně toho, že stěžovatelce byla v souladu s právní úpravou přiznána pouze jedna dávka. Uvedený postup vede i podle názoru Nejvyššího správního soudu k souladu faktického stavu se stavem právním. Stěžovatelce je v konečném důsledku vyplácena dávka, na kterou má podle právní úpravy nárok. Právní úprava umožňuje přiznat *přídavek* na dítě (nikoliv přídavky – srov. 17 a násl. zákona o státní sociální podpoře), přičemž tento byl stěžovatelce přiznán a vyplacen. Stěžovatelka ani v kasační stížnosti neuvádí, z čeho by měl plynout nárok na dva přídavky na dítě (za stejné období pro jedno a totéž dítě), přičemž ani nezpochybňuje, že by jí právě (jeden) přídavek byl přiznán a tím bylo naplněno její právo vyplývající ze zákona o státní sociální podpoře. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí s krajským soudem, že popsáním postupem správní orgány předešly souběhu totožných dávek přiznaných stěžovatelce pro stejné období, čímž dosáhly stavu, který je předpokládán právními předpisy - vyplacení zákonné dávky právě jen jednou. Faktickým vyplácením dávky bylo naplněno i právo na předmětnou dávku. Optikou toho je pak třeba nahlížet i na zkrácení práv stěžovatelky. Ačkoliv Nejvyšší správní soud nesouhlasí s dílčím závěrem krajského soudu, že stěžovatelka řádně netvrdila zkrácení svých práv, je názoru, že k nepřipustnému zkrácení jejich práv nedošlo. Pokud je stěžovatelce přiznána a vyplácena dávka ve výši, na kterou má podle právní úpravy nárok, nelze v tom spatřovat

pokračování

nepřípustné zkrácení jejich práv (podpůrně srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 9. 1998, sp. zn. Pl. ÚS 40/97, ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/08, ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 54/10, ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/09, ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/09). Lze přitom souhlasit s tím, že zákon nepodává explicitní návod, jak řešit přímo danou situaci (shora popsána). Zákon však nemůže popisovat každou konkrétní situaci, ke které může v praktickém životě dojít. Je třeba vycházet z koncepce zákona, jeho smyslu a účelu. Přesně takto postupovaly v dané věci i správní orgány. Jejich výklad vede k rozumnému uspořádání vztahů při respektování účelu a smyslu právní úpravy. Přístup zastávaných stěžovatelkou by vedl k tomu, že by nebylo lze napravit jakoukoliv chybu správního orgánu a bylo by lze poskytnout neomezené množství přídávků za stejné období. K takovému závěru neshledává soud důvod, a to ani na základě argumentace stěžovatelky poukazující na povahu dané dávky, neformální proces jejího přiznávání atp. K výslovné námitce, že má-li být důvodem pro zánik nároku na dávku skutečnost, že dávka již byla přiznána v jiném řízení, je tento důvod nezákonný, neboť zákon nespojuje přiznání dávky v jiném řízení se zánikem nároku na dávku, konstatuje soud, že vzhledem k tomu, že přídavek na dítě náleží jen jednou, nelze vést dvojí řízení v téže věci, což vede i k nutnosti jeho odejmutí (viz výše). Nejvyšší správní soud souhlasí i s argumentací krajského soudu k žalobní námitce poukazující na riziko bezdůvodného obohacení. Jak správně uvedl krajský soud, argumentace spočívající v tvrzení, že při ponechání napadeného rozhodnutí v platnosti budou vyplácené dávky představovat bezdůvodné obohacení je nepřipadná, jelikož dávky stěžovatelce náleží na základě jejich přiznání v řízení vedeném pod sp. zn. 33553-19-AB. Podstatné v dané věci je, že dávka je stěžovatelce pro období od prosince 2018 přiznána a vyplácena právě jen jednou, jak předpokládá zákon o státní sociální podpoře, a nikoliv duplicitně, jak by tomu bylo v případě ponechání napadeného rozhodnutí v platnosti a současné existenci jiného rozhodnutí přiznávající pro totožné období totožnou dávku. Optikou toho je pak třeba nahlížet i na tvrzené bezdůvodné obohacení.

[17] Lze tak uzavřít, že Nejvyšší správní soud neshledal na podkladě kasačních námitek důvod ke zrušení rozsudku krajského soudu. Soud neshledal ani existenci vad, ke kterým je povinen přihlížet ex offio (viz např. § 109 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v soudním řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. června 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu